

самостійно проводити контроль власних знань забезпечили можливість сформулювати об'єктивне уявлення про рівень готовності майбутніх інженерів-педагогів до здійснення професійної діяльності.

*Смільський В. В., ТНПУ ім. В. Гнатюка
(м. Тернопіль)*

РОЛЬ КОЛЬОРУ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГАЛУЗІ АВТОТРАНСПОРТУ

Увійшовши в третє тисячоліття, суспільство зіткнулося з ситуацією, коли технологічна складність виробництва росте швидше, ніж рівень кваліфікації фахівців. Швидка модернізація конструкцій автомобілів і необхідність якісної підготовки водіїв для них потребує кваліфікованих учителів автосправи. У таких умовах виникає актуальне питання інтенсифікації сприйняття інформації, а водночас підвищення працездатності та врівноваженості студентів [1]. Психолого-педагогічні дисципліни дають необхідний професійний інструментарій, але є методи, які ще недостатньо використовуються у науково-педагогічній практиці. Вченими доведено, що сприйняття пов'язане з мисленням та увагою, спрямовується мотивацією і має визначене емоційне забарвлення. Основними формами чуттєвого пізнання є відчуття, сприйняття та уявлення. Відомо, що більшість людей запам'ятовує 5% почутого і 20% побаченого. Цей факт і є мотивацією для використання в навчальному процесі кольорової інформації для розвитку творчого потенціалу фахівців у галузі автотранспорту.

Колір є невід'ємною частиною нашого життя. З першого дня народження кожного з нас супроводжують кольори, які впливають на нервову систему та психіку людини об'єктивно налаштовуючи її в унісон з довколишнім світом. Він розглядається як знакова система, що належить до символічної форми закріплення інформації, яка здатна суттєво впливати на сприйняття інформації студентами, формувати пізнавальний інтерес через позитивні емоції [2,3]. Колір здатний додати бадьорості, збільшити життєві сили, усуває порушення балансу в роботі органів, подовжує життя. Колірні відчуття можуть викликати спогади і пов'язані з ними емоції, образи, психічні стани. Все це називають колірними асоціаціями, які можна розподілити на декілька великих груп: фізичні, фізіологічні, етичні, емоційні [3]. Такі асоціації посідають важливе місце в житті людини незалежно від того, усвідомлює вона це чи ні. Знаючи функції та механізм впливу кольору на організм людини, можна використовувати його семантику для підвищення життєдіяльності організму в цілому, що поліпшує її навчання. Сьогодні в результаті тисяч досліджень кольору доведено, що кожний певний колір викликає у будь-якої людини будь-якого культурного суспільства не тільки однакове сприйняття, але й

однакові реакції. Наприклад, оранжево-червоний діє збуджуюче, а синій – заспокійливо. В цьому полягає об'єктивна загальна значущість психології кольору [3,4].

Мета статті – проаналізувати можливості ефективного використання колористики для підвищення професійного сприйняття знань майбутніми викладачами профілю «Транспорт».

Колір несе нам не тільки інформацію та емоційне навантаження, але й безліч можливостей для розвитку і досягнення бажаного. Нам залишається тільки навчитися читати цю інформацію і вміти самим правильно враховувати при оптимізації навчальної роботи студента. У процесі підготовки фахівців у галузі транспорту є дві можливості використання кольору:

- у навчальній діяльності;
- у професійній діяльності.

Навчальна діяльність. Близько 90% інформації, яку ми сприймаємо за допомогою органів чуття, є візуальною. З усіх форм невербальної комунікації колір є найбільш швидким методом передачі змісту. По-перше, це практичні аспекти його використання. Найпростіший варіант – оформлення інтер'єру аудиторії. Як будуть впливати розміщені в аудиторії плакати, навчальні стенди на зосередженість та сприйняття навчального матеріалу студентами? По-друге – це різнокольорові плакати і розфарбовані вузли та агрегати автомобіля. Читач мабуть звернув увагу на різницю між кольоровим зображенням будь-якого вузла автомобіля на плакаті та чорно-білим зображенням у підручнику.

Кольори та безпека руху на дорозі. Дорожній рух це динамічний калейдоскоп зі щосекундною зміною кольірних картин. Протягом невеликого відрізка шляху водій відзначає незліченну кількість потрібних і непотрібних для безпечного управління картинок-ситуацій. Статистика дорожньо-транспортних пригод стверджує, що на частку зіткнень автомобілів темних кольорів припадає 61,3% випадків пригод, темних зі світлими 32,6%, світлих зі світлими 6,1% [5]. Аналіз аварійності в Швеції показав, що чорні автомобілі (6% з обстежених) мали відношення до 22,4% пригод, темно-сині, сині і темно-сірі (41,3%) до 61, 2%, червоні (6,5%) до 2,4% дорожньо-транспортних пригод. Пояснюється це тим, що забарвлення автомобіля істотно впливає на оцінку його швидкості та відстані до нього. Здається, що червоний автомобіль швидше рухається і знаходиться ближче ніж насправді, а сині та зелені автомобілі віддалені. До зорових ілюзій, викликаних кольором, відноситься також спотворення сприйняття розмірів об'єкта. Наприклад, автомобілі темних забарвлень видаються меншими, ніж світлі. Можливе також спотворене сприйняття форми об'єкта. У ряді випадків через колір автомобіля його можна не помітити.

Якщо Ви прийняли рішення придбати автомобіль, на що звернете особливу увагу? Чи не першим фактором буде його колір. Вид кузова і колір автомобіля, на думку психологів, розкриє сутність людини. У кожній

людини свій смак: одним подобаються яскраві кольори, інші вибирають що-небудь, щоб не виділятися з натовпу, а треті виходять з практичних міркувань. Ось яким автомобілям віддали перевагу жінки у Франції в 1994 році: білий колір вибрали 27%; сірий 18%, синій 17%, червоний 15%, жовтий 17%, зелений 6%. Отже, колір важливий елемент дорожнього руху для водія, співробітника ДАІ та пішохода. Саме від кольору автомобіля залежить, наскільки помітний він на дорозі іншим учасникам руху, відволікає увагу або зливається з навколишнім середовищем. Згідно з дослідженнями, в ДТП найчастіше потрапляють машини чорного, зеленого та коричневого кольорів. Основна причина – вони зливаються з навколишнім середовищем, а в темний час доби зовсім непомітні. На другому місці за ступенем небезпеки знаходяться яскраві машини: жовті, червоні, вони найбільше відволікають увагу. Співробітники білоруської Державтоінспекції дійшли висновку, що в аварії частіше за все потрапляють автомобілі синього, червоного та білого кольорів. Основна причина, на їх думку – вікові особливості та характер людей, що вибирають такі кольори. А найбільш безпечним беззастережно визнано сріблястий колір. Аналогічні результати отримали вчені київського центру безпеки дорожнього руху, які впродовж 11-ти років досліджували зв'язок між аварійністю автомобілів та їх кольорами. З'ясувалося, що найбільша кількість ДТП відбулася з вини водіїв автомобілів червоного, сірого, білого, синього та зеленого кольорів. Менше дорожніх неприємностей зареєстровано з вини власників чорних, жовтих, коричневих, фіолетових і оранжевих машин. До того ж у Державтоінспекції зазначають моделі автомобілів, які найбільш часто потрапляють в ДТП: Volkswagen, Audi, VAZ, Ford, Opel, Mercedes, Renault, BMW, Mazda і Peugeot. За статистикою, найменше викрадають машини коричневого кольору. Найчастіше крадуть автомобілі червоного кольору, які асоціюються зі швидкістю, імпульсивністю, навіть агресією. Саме у червоних автомобілів найбільший розмір страхової премії. Американські дослідники виявили, що автомобілі темного кольору були учасниками 57% подій, що трапилися з автомобілями контрольної групи, в той час як автомобілі світлих і яскравих забарвлень учасниками 43% дорожньо-транспортних пригод. У Бельгії було проведено опитування 147 поліцейських-регулювальників, з яких 47 відзначили, що за допомогою кольору автомобіля можна значно підвищити рівень безпеки руху. Середньосвітові показники автомобільних зіткнень автомобілів темних кольорів сягають 61,3% від усіх випадків, темних зі світлими – 32,6%, світлих – 6,1%.

Міжнародна компанія PPG з виробництва лакофарбових матеріалів провела дослідження на тему популярності колірної гами автомобілів. З'ясовано, що наймодніші кольори автомобілів – сріблястий, чорний та білий. Трохи відстає від білого блакитний, який останнім часом набирає все більшої популярності. За прогнозами компанії PPG, у наступних роках поширеними стануть нові відтінки кольорів: сріблястий з відтінком блакитного, світло-зелений з червоним відливом, коричневий з синім

відтінком, природний жовтий, кольору цитрусових, холодний зелений із золотим відблиском.

Самі водії стверджують, що велике значення колір має на заміських магістралях. Особливо в сутінки. Коли вже потемніло, а габаритні вогні ще не включені, темні автомобілі важче помітити. Але строкатість теж небезпечна. Багатоколірність автомобіля відволікає водія. Хоче він чи не хоче, але на якусь мить, долю секунди він звертає увагу на розфарбовану машину. Розглянемо, як саме кольори впливають на психоемоційний стан людини.

Червоний – колір пристрастей, у тому числі автомобільних. Він стимулює фізичну активність, ліву півкулю мозку, робить частішим дихання, зменшує кров'яний тиск, заряджає енергією. Зазвичай символізує небезпеку. Одна з небезпечних ілюзій, пов'язана з червоним кольором автомобілів, що вас обганяють. Чим вища швидкість «червоного» автомобіля, тим сильніший цей ефект.

Жовтий. Свідчить про спокій, інтелігентність, комунікабельність, допитливість, цікавість на дорозі життя. Він теж активізує діяльність мозку, довше залишається в пам'яті. Жовтий колір допомагає зосередитися, підвищує творчу активність, збуджує інтелект.

Оранжевий. Його люблять люди, які володіють інтуїцією, мрійники. Він активізує емоційний стан людини, створює ефект благополуччя, сприяє активній роботі нирок, прискорює кровообіг, активний стимулятор енергії.

Рожевий (фламінго). Його вибирають люди, які хочуть бути добрішими. Якщо водій любить рожевий колір, він чутливий, сентиментальний. У прагматичних водіїв машини цього кольору на дорозі викликають роздратування.

Зелений– зміцнює імунну систему, стабілізує тиск і серцеву діяльність, знижує кров'яний тиск, сприяє гарному настрою. Деякі відтінки цього кольору заспокоюють. Ті, хто віддає перевагу машині зеленого кольору, бояться чужого впливу на дорозі, шукають спосіб самоствердитися.

Салатний. Небезпечний колір на дорозі, характеризує владних, недалеких людей, які нав'язують свою волю і тактику іншим учасникам руху, а самі в останній момент змінюють стиль управління, нав'язують його іншим.

Синій – викликає почуття спокою, знижує емоційну напругу, налаштовує на серйозність у поведінці. Тривалий вплив синього кольору може викликати втому та депресію. Водії таких автомобілів схильні до меланхолії, часто втомлюються.

Фіолетовий. Духовність і делікатність водіїв таких автомобілів дозволяють створити «довірчу атмосферу» на дорозі. Якщо водієві неприємний фіолетовий колір, це означає, що він дуже відповідально ставиться до ситуації на дорозі.

Білий. Колір ідеальний, але вимагає ретельного догляду, оптимальний в сонячну погоду. У потоці машин білий автомобіль безпечніший, ніж інші, у сніжну погоду він найнебезпечніший. Якщо ви за кермом білого автомобіля, слід остерігатися чорних.

Сірий. Нейтральний колір, йому віддають перевагу люди, які не хочуть голосно заявляти про себе. Особливо небезпечний сірий автомобіль, якщо він стоїть без сигнальних вогнів у темний час доби. Втім, сірий «Мерседес» ефектніший червоного «Москвича».

Чорний. Колір похмурого сприйняття життя та постійної невпевненості в собі. Любителі чорного кольору часто відчувають депресію.

Коричневий та його відтінки. Колір, який характеризує впевненість водія в тому, що він володіє будь-якою ситуацією на дорозі. Ті, хто купує автомобіль цього кольору, цінують традиції і сімейне благополуччя.

З метою підвищення ефективності та рівня підготовки майбутнього вчителя з профілю «Автотранспорт» треба враховувати всі аспекти, пов'язані з автомобільною галуззю; окрім ґрунтового змістового наповнення, сприяти формуванню у них кольорового сприйняття інформації.

Список використаних джерел:

1. Педорич А. В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання з профілю «Автосправа» / А. В. Педорич автореф. дис. канд. пед. наук. К. : – 2006. 15 с.
2. Пауэл У. Ф. Цвет и как его использовать: узнайте, что такое цвет /пер. с англ. У. Сапциной. – М. : Астрель : АСТ, 2005. – 63 с.
3. Дерибере М. Цвет в жизни и деятельности человека / М. Дерибере // – М., – 1965.
4. Иванов Л. М. Экспериментальное исследование цветовых ассоциаций / Л. М. Иванов, Л. П. Урванцев // М. : – 1978. – 155 с.
5. <http://general-automotive.ru>
6. <http://tests.kulichki.com/cgi-bin/lusher>

*Сорока Т.П., Гевко І.В., Бочар І.Й., ТНПУ
ім. В. Гнатюка (м. Тернопіль)*

АЛГОРИТМ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН РІЗНИХ СИСТЕМ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ НА ЗАНЯТТЯХ З ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Починаючи з 2011–2012 навчального року у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування загалом і в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка зокрема в навчальні плани підготовки бакалаврів включено курс «Основи охорони праці».